อนุสรณ์อาจาโร ๒

พระธรรมเทศนา
หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

วัดถ้ำขาม

ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม
จังหวัดสกลนคร

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อัมพร อมฺพโร)
สมัยมาพักภาวนากับ "หลวงปู่ฝั้น อาจาโร"
ณ วัดถ้ำขาม ต.ไร่ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

อนุสรณ์อาจาโร ๒

พระธรรมเทศนา

ของ

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

วัดถ้ำขาม

ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม

จังหวัดสกลนคร

อนุสรณ์อาจาโร ๒

พระธรรมเทศนาของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน
พิมพ์ครั้งที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑
จำนวน ๒๕,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย

แม่ชีคำสว่าง (แม่ชีต๋อย)
แม่ชีมุกดา
คณะศิษย์วัดถ้ำขาม

พิมพ์ที่ บริษัท วิสต้า อินเตอร์ปริ้นท์ จำกัด
๔๒๘/๑๘๑ ถ.กาญจนาภิเษก
เขตดอกไม้ แขวงประเวศ กรุงเทพฯ ๑๐๒๕๐
โทร. ๐๒-๐๑๕-๔๓๗๗ / ๐๘๙-๖๗๖-๑๖๗๑

อนุโมทนา

เนื่องจากการจัดทำหนังสือธรรมคำสอน ของพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ขึ้นนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงอุปการะคุณของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ที่สร้างวัดถ้ำขาม ให้เป็นที่พักปฏิบัติธรรมภาวนาของศิษย์ยานุศิษย์รุ่นหลังได้มาพักปฏิบัติธรรม และระลึกถึงคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่แสดงโดยองค์หลวงปู่ฝั้น อาจาโร อาตมาพระอธิการวิทยากร จิตฺตสุโภ เจ้าอาวาสวัดถ้ำขาม เห็นสมควรพิมพ์หนังสือเป็นธรรมทาน เพื่อเผยแพร่ธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่แสดงธรรมโดยหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ให้บุคคลที่ใคร่ศึกษาธรรมะได้อ่านและปฏิบัติตามคำสอน

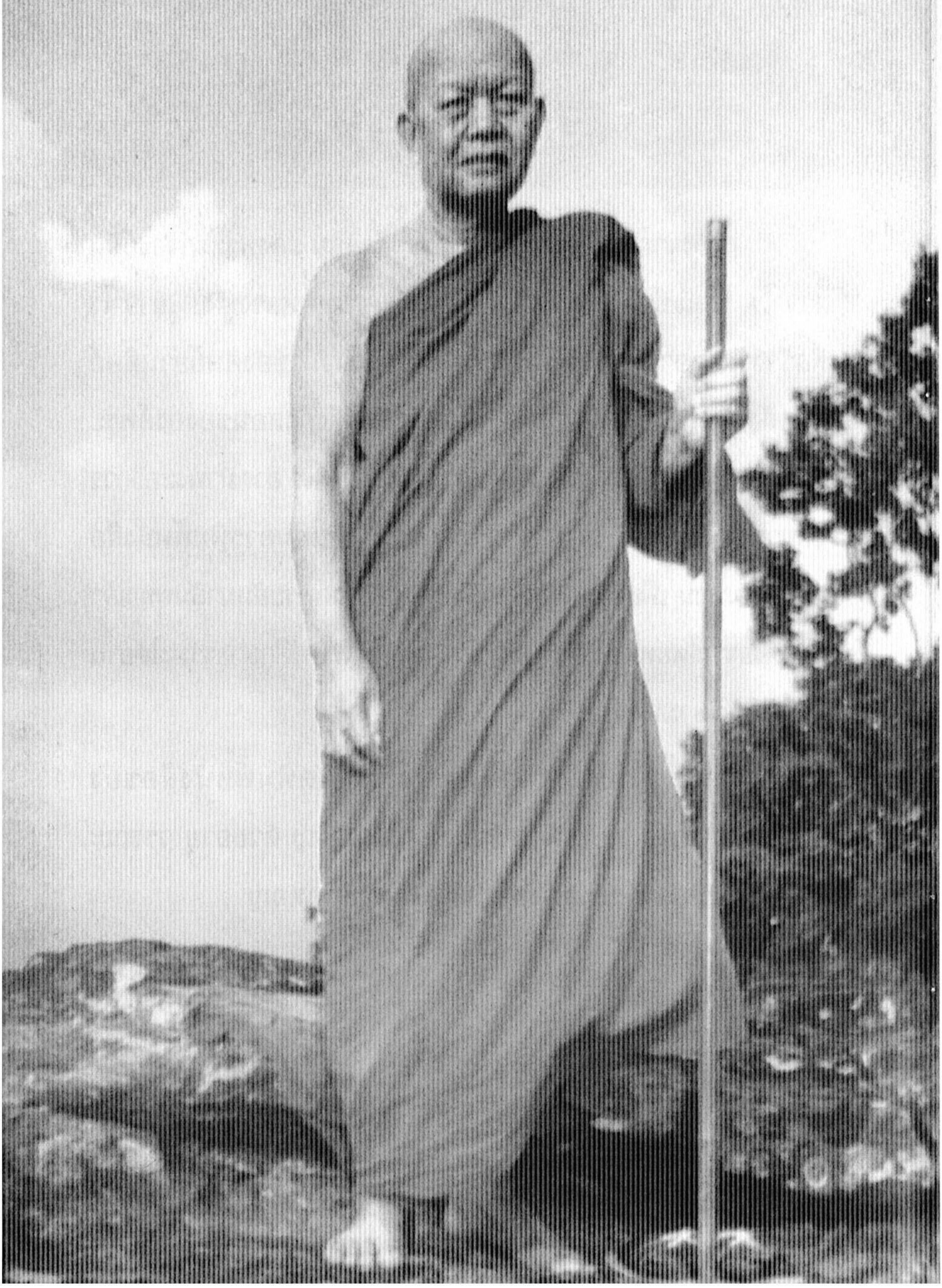
ท้ายนี้ขออนุโมทนาบุญกับคณะผู้จัดพิมพ์หนังสือของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ขอให้มีความสุข ความเจริญ ด้วยอายุ วรรณะ สุข พละ และเจริญในทางธรรมด้วยกันทุกคนเทอญ

เจริญพร

พระอธิการ วิทยากร จิตฺตสุโภ

(พระอธิการวิทยากร จิตฺตสุโภ)

เจ้าอาวาสวัดถ้ำขาม

ชีวประวัติ (สังเขป)
พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ถือกำเนิดในสกุลสุวรรณรงค์ เมื่อวันอาทิตย์ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ปีกุน ตรงกับวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๔๒ ที่บ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร บิดาของท่านชื่อไชยกุมาร มารดาชื่อนุ้ย ท่านได้เรียนหนังสือเบื้องต้นที่วัดป่าม่วงไข่ ต่อมาได้ติดตามพี่เขยไปจังหวัดขอนแก่นเพื่อเข้ารับราชการ แต่ได้พิจารณาเห็นความไม่น่านิยมของชีวิตคฤหัสถ์จึงได้บรรพชาเป็นสามเณร เมื่ออายุ ๑๙ ต่อมาได้อุปสมบทที่วัดบ้านไร่ มีพระครูป้องเป็นอุปัชฌาย์ ในพรรษาที่สองได้ฟังคำสอนของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ครั้งแรกก็ติดใจ ได้เสาะหาไปจนพบที่บ้านตานเนิ้ง อำเภอสว่างแดนดิน เพื่อศึกษาธรรมะ แล้วไปศึกษากับพระอาจารย์เสาร์และพระอาจารย์สิงห์อีก หลังจากนั้นได้ไปเสาะหาที่วิเวกทำความเพียรในภาคอีสานและภาคเหนือ

ใน พ.ศ.๒๔๖๘ ได้กระทำญัตติกรรมโดยมีเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) เป็นอุปัชฌาย์ แล้วจึงติดตามพระอาจารย์มั่นไปทำความเพียรในที่ต่างๆ เมื่อแยกกันแล้วท่านได้จำพรรษาอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาถึง ๑๒ พรรษา (๒๔๗๕ ถึง ๒๔๘๖) จากนั่นท่านได้ไปปฏิสังขรณ์วัดร้างในสกลนครขึ้น ให้ชื่อว่าวัดป่าภูธรพิทักษ์ และจำพรรษาที่นั่น ๙ ปี (๒๔๘๘ ถึง ๒๔๙๖)

ใน พ.ศ.๒๔๙๖ ท่านได้จาริกไปพบที่วิเวกบนภูเขาในอำเภอพรรณานิคม ซึ่งปัจจุบันนี้คือ วัดถ้ำขาม

ใน พ.ศ.๒๕๐๖ ท่านอาพาธอาการหนักมาก เมื่อหายแล้วแพทย์แนะนำว่าไม่ควรเดินขึ้นที่สูงๆ ท่านจึงได้ไปพัฒนาวัดป่าอุดมสมพรขึ้น และจำพรรษาที่นั่นมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๗ ความยอดเยี่ยมในปฏิปทาและธรรมะของท่านค่อยๆ แพร่หลายออกไปจนทั่วประเทศ มีผู้มานมัสการและขอความช่วยเหลือประการต่างๆ อย่างแน่นขนัดจนท่านเองไม่มีเวลาพักผ่อน แม้คณะศิษย์จะได้ขอร้องครั้งแล้วครั้งเล่าให้ท่านจำกัดเวลารับแขก ท่านก็ไม่ยอม เพราะการกระทำเช่นนั้นขัดกับเมตตาจิตของท่านที่แผ่กว้างไม่มีที่สิ้นสุด ความเหน็ดเหนื่อยเป็นเหตุให้ท่านล้มป่วยอย่างกะทันหันเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน

๒๕๑๙ หลังจากรับการรักษาในโรงพยาบาลสกลนครและจุฬาลงกรณ์อยู่ระยะหนึ่งท่านได้ขอกลับไปรักษาตัวที่วัด

ในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๐ ได้เกิดอาการโรคแทรกซ้อนรุนแรงโดยกะทันหันซึ่งทำให้ท่านถึงแก่มรณภาพด้วยอาการอันสงบในเวลา ๑๙.๕๐ น. วันนั้นเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานหีบทองทึบให้บรรจุศพและเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานน้ำสรงศพพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ประชาชนมากมายจากหลายจังหวัดได้พากันไปนมัสการศพของพระอาจารย์อย่างต่อเนื่องมิได้ขาด

พระอาจารย์ฝั้นเป็นผู้มากด้วยเมตตาซึ่งท่านหว่านให้แก่ทุกคนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ ท่านมีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง เป็นนักพัฒนาและนักสังคมสงเคราะห์โดยแท้จริง จตุปัจจัยที่ผู้มีศรัทธาถวาย ท่านไม่ได้สะสมไว้เพื่อตนเอง แต่ได้แจกจ่ายไปทั่วหลังจากสร้างตึกสงฆ์อาพาธให้โรงพยาบาลสกลนครไปแล้ว ท่านยังมีเมตตาสร้างโรงพยาบาลขนาดสามสิบเตียงให้แก่อำเภอพรรณานิคมไว้อีกแห่งหนึ่งด้วย

มาวัด ไม่ใช่ศาลาเป็นวัด ไม่ใช่กุฏิโบสถ์เป็นวัด
วัดอยู่ที่ดวงใจคน

มนุษย์ ๗ จำพวก

โดย พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

ณ วัดป่าอุดมสมพร จ.สกลนคร

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

เข้าที่ฟังธรรม นั่งให้สบาย เรามานี่ต้องการความสุข ความสบาย ฟังธรรมต้องฟังข้างใน ไม่ต้องไปฟังข้างนอก ฟังข้างนอกมันได้ยินแต่เสียง เสียงว่ามันสุขมันทุกข์ นี่ได้ยินแต่เขาว่า นี่ฟังเข้าข้างใน นั่งให้สบาย นั่งขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายให้ตรง ฟังข้างในอย่าไปฟังข้างนอก ธรรมดาผลไม้ก็ดี มันงอกขึ้นจากใน สุขก็ไม่อยู่ข้างนอก อยู่ข้างใน เรานั่งให้สบายๆ เมื่อกายเราสบายแล้ว เราก็วางดวงใจให้สบาย

เมื่อกายใจสบาย ให้นึกถึงที่พึ่งของเราทั้งหลายว่าอะไรเป็นที่พึ่ง ท่านสอนว่าเอาคุณพระพุทธเจ้า เอาคุณพระธรรม คุณพระสงฆ์เป็นสรณะที่พึ่ง เป็นที่ระลึก เป็นที่กราบไหว้สักการะบูชาของเรา ไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะได้นอกจากพระพุทธเจ้าแล้วนี้ในเบื้องต้น ต่อไปเราก็นึกคำบริกรรมภาวนา บริกรรมสรณะ คือสรณะของจิต

ได้แก่คำบริกรรมว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ สามหนแล้ว รวมเอาแต่พุทโธๆ คำเดียว หลับตางับปากเสีย ลิ้นก็ไม่กระดุกกระดิก ให้ระลึกเอาในใจ เดี๋ยวเราอยากรู้ว่าตัวของเรามันเป็นยังไงอยู่ ความสุขความทุกข์ของเรานี้เราอยากรู้ว่ามันอยู่ชั้นใด ภูมิใด หรือในภพอันใด มันดีหรือมันชั่ว หรืออะไรดีอะไรชั่ว ก็ฟังข้างใน อย่าไปฟังข้างนอก ท่านฟังกันแต่ก่อน ได้ยินพระพุทธองค์ทรงเทศนาแล้ว สาวกทั้งหลายได้สดับพระโอวาทคำสั่งสอนของท่านแล้วก็ได้สำเร็จมรรคสำเร็จผล

มาเดี๋ยวนี้ฟังเทศน์แล้วก็แล้วไป ไม่มีใครได้มรรคได้ผล ก็เพราะฟังไม่ดี เมื่อฟังธรรมไม่ดี ก็เลยไม่มีพระพุทธ ไม่มีพระธรรม พระสงฆ์ เลยไม่มีศาสนา ไม่รู้จักว่าศาสนาอยู่ตรงไหน อยู่ตรงฟ้าหรืออยู่ตรงอากาศ หรืออยู่ตรงพื้นดิน หรือตรงป่าเขาเลากา อันนี้ สวรรค์อยู่ที่ไหน นรกอยู่ที่ไหน นิพพานอยู่ที่ไหน ได้ยินแต่ว่า นรก สวรรค์ นิพพาน เดี๋ยวนี้คนทั้งหลายก็เลยไม่เชื่อ ไม่เชื่อนรกสวรรค์ ศาสนาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าก็เหลือเชื่อ ว่าศาสนาไม่มีประโยชน์ ทำให้คนโง่

คิดดูเดี๋ยวนี้ละ ศาสนาอะไรทำให้คนโง่ ดูซิ ศาสนาคืออะไร **ศาสนาคือคำสั่งสอน ท่านสอนอะไร ก็สอนกายสอนวาจาสอนใจ**

ของคน ท่านไม่ได้สอนอื่น สอนเพื่ออะไรกายวาจาใจของคน ท่านให้ละความชั่วทางกายทางวาจาทางใจ ความชั่วไม่ได้อยู่ที่อื่น อยู่ที่กายที่วาจาที่ใจของคน ท่านสอนให้ละความชั่วเพราะกลัวเราทุกข์ กลัวเรายากกลัวเราลำบากรำคาญ กลัวเราอดเราจน ตกทุกข์ได้ยาก ท่านสอนอย่างนี้ ก็ดูเอาซิเชื่อหรือไม่เชื่อ ว่าทุกข์ยาก อะไรทุกข์ล่ะ หรือข้าวของเงินทองทุกข์ยาก หรือฟ้าอากาศทุกข์ยาก การงานทุกข์ยาก ไม่มี มีแต่หัวใจคนมันทุกข์ยาก หัวใจคนวุ่นวายเดือดร้อน นี่แหละให้ดูเอา นี่แหละบาป นี่แหละนรก เมื่อจิตเป็นอย่างนั้นแล้ว เวลาเราดับขันธ์จิตนั้นก็นำเราไปทุคติ เวลานี้มันก็ทุกข์อยู่แล้ว

บางคนมาคำนึงดู อดีตมันเป็นมายังไง ปัจจุบันเป็นยังไง อนาคตข้างหน้าจะเป็นยังไงดูซิ อนาคตข้างหน้าท่านไม่ให้คำนึงคิดถึง อดีตล่วงมาแล้วท่านไม่ให้คำนึงคิดถึง **ปัจจุปปันนัญจะ โย ธัมมัง ตัตถะ ตัตถะ วิปัสสติ** ท่านให้ดูในปัจจุบัน นิ่งอยู่นี้เวลานี้จิตของเราเป็นยังไง จิตเรามันสุขหรือมันทุกข์ มันยากวุ่นวายเดือดร้อน ถ้าจิตเป็นอย่างนี้แล้ว อนาคตก็ร้อนอย่างนี้ อนาคตก็ทุกข์อย่างนี้ พิจารณาดูซิ ถ้าจิตเราสงบ มีความสงบ จิตเราดี มีความสุขความสบาย

เย็นอกเย็นใจ ไม่ทุกข์ไม่ร้อนไม่วุ่นวาย พุทโธ ใจเราเบิกบาน พุทโธ ใจเราสว่างไสว พุทโธ ใจเราผ่องใสสะอาด ปราศจากทุกข์ ปราศจากโทษ ปราศจากภัย ปราศจากเวร ปราศจากความชั่วช้าลามก ปราศจากความทุกข์ความจน เมื่อจิตเราเป็นอย่างนั้น นี่แหละ นำความสุขความเจริญให้ในปัจจุบันและเบื้องหน้า

จึงว่าให้นั่งดู ให้ฟังธรรม ฟังดูซิ ธรรมมันเกิดที่ไหนเล่า ความสุข ทุกข์ อะไรเป็นสุข อะไรเป็นทุกข์ ให้ฟังดู เราอยากดีอะไรมันดี ความดีก็คืออย่างอธิบายให้ฟังความดีมันยังงี้ คือใจเราดี ใจเราสงบ ไม่ทะเยอทะยานดิ้นรน ไม่กระวนกระวายเดือดร้อน ไม่ฟุ้งซ่านรำคาญ ไม่หงุดหงิด ไม่ง่อนแง่นคลอนแคลน ใจเราดีสงบนิ่ง มันว่างหมด อารมณ์ทั้งหลายว่างหมด ไม่มีอะไร ใจสงบมีความสุขความสบาย อันนี้แหละนำความสุขความเจริญมาให้ในปัจจุบันและเบื้องหน้า ดูเอาซิ

เราทั้งหลายมานี่ก็ต้องการความสุขความสบาย **มาวัด ไม่ใช่ศาลาเป็นวัด ไม่ใช่กุฏิโบสถ์วิหารเป็นวัด วัดอยู่ที่ดวงใจคน** ศาลาก็คนทำ โบสถ์ก็คนทำ คนทำทั้งหมด เมื่อใจคนดี สิ่งเหล่านี้มันก็ดี

เมื่อใจคนไม่ดี สิ่งเหล่านั้นมันก็ไม่ดี ใจตกนรกก็แม่นจิตของคน ใจสวรรค์ก็แม่นจิตของคน เพราะฉะนั้น ท่านจึงกล่าวไว้ในมนุษย์ทั้งหลายมี ๗ จำพวก มนุษย์มี ๗ อย่าง

มนุสสติรัจฉาโน ทำไมจึงว่ามนุสสติรัจฉาโน ดูซิ ร่างกายเป็นมนุษย์ หัวใจเป็นสัตว์เดรัจฉาน คือมันขี้เกียจขี้คร้าน รับอาหารแล้วก็นอน ไม่รู้จักการกราบ ไม่รู้จักการไหว้ ไม่รู้จักการักษาศีลภาวนา ทำบุญให้ทานอะไร เหมือนกับสัตว์เดรัจฉานน่ะ มนุษย์เช่นนั้นแหละ ตายไปก็ไปเป็นสัตว์เดรัจฉาน ดูเอาซิ พิจารณาเอาซิ ร่างกายเป็นมนุษย์แต่หัวใจเป็นสัตว์เดรัจฉาน

มนุสสเปโต ร่างกายเป็นมนุษย์แต่หัวใจเป็นเปรต มันมีแต่โมโหโทโส อยากฆ่า อยากฟัน ความทะเยอทะยานดิ้นรน มีพยาบาทอาฆาตจองเวร ดูซิ ใจมันมีอาฆาต นี่แหละ มนุสสเปโต ร่างกายเป็นมนุษย์ เมื่อดับขันธ์ไปแล้วก็ไปเป็นเปรต

มนุสสนิรเย มนุษย์หัวใจเป็นนรก หัวใจเป็นนรกคือมันมืดมันกลุ้มอกกลุ้มใจให้ทุกข์ให้ร้อน ดูเอาซิ นั่นแหละนรก ดับขันธ์ไปแล้วก็ไปนรกซิ ได้รับความทุกข์ความยากความลำบากรำคาญ นี่

มนุษย์เช่นนี้ ทีนี้ถ้าไม่ไปเป็นอย่างนั้น เกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นมนุษย์ที่ต่ำช้า หัวใจต่ำช้า อย่างอธิบายมาแล้ว ต่ำช้ายังไงล่ะ เป็นใบ้บ้าเสียจริต หูหนวกตาบอด ปากกึก กระจอกงอกง่อย ขี้ทูดกุฏฐัง ตกระกำลำบาก มนุษย์หัวใจเป็นอย่างงั้น ถ้าเกิดเป็นมนุษย์อีกก็เกิดเป็นมนุษย์ต่ำช้า ดูซิใจเราทุกคน ไม่ว่าพระว่าเณร ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย เอ้าดูอธิบายให้ฟังถ้ามันเป็นอย่างนั้นเราไม่ต้องการก็เลิกก็ละเสียซิ ให้รู้จักดีรู้จักชั่ว รู้จักผิดรู้จักถูก รู้จักฟัง อธิบายให้ฟัง

มนุสสเทโว ร่ายกายเป็นมนุษย์หัวใจเป็นเทวธิดา เทวบุตร หัวใจมีทานมีศีลมีภาวนา รู้จักเคารพนบน้อม รู้จักกราบรู้จักไหว้ ใจมีหิริโอตตัปปะ ละอายบาปกลัวบาป ใจเบิกบาน ใจสว่างไสว ใจดี ดับขันธ์ก็ไปเป็นเทวบุตรเทวธิดา เรื่องเป็นอย่างนั้น ดูเอาซิ

มนุสสพรหมา ท้าวมหาพรหม นางมหาพรหม หัวใจเช่นใด มีพรหมวิหาร มีพรหมวิหารธรรมเป็นเครื่องอยู่ หัวใจว่างไม่มีอะไร เหมือนกะอากาศนี้แหละว่างเปล่าหมด เหลือแต่รูปจิต ดับขันธ์ก็ไปเป็นพรหม ท้าวมหาพรหม นางมหาพรหม อยากรู้ก็ดูเอาซิ ที่อยู่ของเราเป็นอย่างนี้ มนุษย์ทั้งหลาย

มนุสสอรหัตโต ร่างกายเป็นมนุษย์ หัวใจเป็นพระอรหันต์ คือละกิเลสละตัณหา กิเลสคือใจเศร้าหมอง ตัณหาคือใจทะเยอทะยาน ดิ้นรนกระวนกระวาย ท่านละกิเลส ตัณหา ราคะ โทสะ โมหะ อวิชชา ตัณหาอุปาทาน ภพชาติ ละเด็ดขาดในสันดาน ไม่มีสิ่งเหล่านี้ในจิตใจ เมื่อดับขันธ์ไปก็เข้าสู่นิพพาน ดับทุกข์ในวัฏสงสาร ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก ก็เป็นแต่มนุษย์ได้แต่มนุษย์ซิ

เราจึงมาฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยของเรา เพ่งเล็งดูซิ เราอย่าดูอื่น เรานั่งอยู่ก็นั่งดูใจของเรา ไม่ได้ดูดินฟ้าอากาศนะ ใจของเรามันเป็นอย่างไร เหมือนที่อธิบายได้ฟังไหมล่ะ มันไม่ดีตรงไหนก็แก้ไขซิ ที่นี้

มนุสสพุทโธ ร่างกายเป็นมนุษย์ หัวใจเป็นพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์เหมือนกับพวกเรานี้ ว่าเรื่องภพเรื่องชาติของท่าน บิดามารดาของท่านก็มี บุตรภรรยาท่านก็มี ท่านเป็นมนุษย์คือเรานี่แหละ แต่ท่านประพฤติปฏิบัติ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองเป็นสยัมภู ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ไม่มีบุคคลผู้ใดหรือใครแนะนำพร่ำสอนรู้ด้วยตนเองเป็นสยัมภู รู้แจ้งแทงตลอดหมดซึ่งสารพันเญยยะธรรมทั้งหลาย ไม่มีที่ปกปิดสัตว์ทั้งหลาย ตนของท่าน **บุพเพนิวาสานุสสติญาณ**

ญาณความรู้ความเห็นในบุพพชาติ เบื้องหลัง เป็นอะไรๆ มา ท่านรู้หมด เรื่องมันเป็นอย่างนั้น **จุตูปปาตญาณ** จุติจากนี้ไปอยู่ในภพชาติใด ภพน้อยๆ ใหญ่ๆ ท่านรู้หมด คือเหมือนอธิบายให้ฟังนี้ **อาสวักขยญาณ** สิ้นจากภพจากชาติ ท่านก็รู้หมด

ท่านจึงได้วางศาสนาไว้ให้แก่พวกเราพุทธบริษัททั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตที่เกิดสุดท้ายภายหลังนี้ไม่ได้เห็นองค์พระพุทธเจ้ามาพบปะแต่ธรรมะคำสั่งสอนดังที่ได้ชี้แจงแสดงแล้วนี้ ได้ยินได้ฟัง **เอหิปัสสิโก** จงร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม ธรรมอะไรล่ะ รูปธรรมนามธรรมนี้แหละ คือมาดูอัตภาพร่างกายของเราว่ามันมีอะไรบ้างตัวของเราว่าเป็นคน คนอยู่ที่ไหนค้นดูซิ มาพิจารณาดูซิ เราถือว่าเป็นคน เป็นตรงไหนเล่า นั่นก็เป็นผม เป็นขน เป็นเล็บ เป็นฟันเป็นหนัง เป็นเนื้อ เป็นตับไต ไส้น้อยไส้ใหญ่ อาหารเก่าอาหารใหม่ใช่ไหมเล่า คนอยู่ที่ไหน อันนั้นก็เป็นน้ำดี น้ำเสลด น้ำเหงื่อ น้ำไคลน้ำมูกน้ำลายไปเสียแล้ว เป็นเลือดไปเสียแล้ว เป็นมูตรไปเสียแล้วที่ไหนละคน

นี่แหละ ให้น้อมเข้ามาเล็งดู มาดูธรรมนี้ให้รู้จักไว้ อันนี้เมื่อธรรมเป็น**โอปนยิโก** น้อมเข้ามา **ปัจจัตตัง** รู้จำเพาะตน ใครเป็นผู้ว่าน้ำมูก น้ำลาย น้ำเหงื่อ น้ำไคล ใครเป็นผู้รู้ โอปนยิโก น้อมเข้าผู้รู้ซิ ใครเป็นผู้ว่าสุขว่าทุกข์ว่าดีว่าชั่ว อะไรสุข อะไรทุกข์ ทุกข์เพราะเหตุใด ทุกข์เพราะจิตเราไม่สงบ ทุกข์เพราะจิตเราหลง สุขเพราะเหตุใด สุขเพราะจิตเราสงบ จิตเราไม่หลง จิตสงบนิ่ง มันว่างหมด จิตไม่ได้ไปยึดอันโน้นอันนี้ จิตไม่ได้ส่งข้างหน้าข้างหลัง จิตไม่ได้ส่งข้างซ้ายข้างขวา ข้างบนข้างล่าง ตั้งใจจำเพาะท่ามกลางผู้รู้ พุทโธอยู่นั่น เบิกบานสว่างไสว ความสุขมันอยู่ตรงนี้

เหตุนั้นให้พากันเพ่งเล็งดูซิ จะไปฟังว่าสุขอยู่ตรงโน้น ทุกข์อยู่ตรงนี้ หาไม่เจอ เพราะเหตุนั้นให้ดูซิ นั่งอยู่มันก็แสดงให้เรา นั่งๆ ไปหน่อยหนึ่ง เราจะรู้ธรรม ขัดตรงนั้น ปวดตรงนี้ นี่แหละธรรมะ ผู้ใดเห็นทุกข์อันนี้แหละ ผู้นั้นแหละเห็นธรรม ผู้นั้นแหละจะรู้ธรรม ให้พิจารณาธรรมอันนี้ แสดงให้เราเห็น โอ้ รูปธรรมอันนี้แหละ ได้ยินแต่เขาว่า ทีนี้เข้าใจลักษณะแล้ว มันเป็นพยานแล้ว พยานความรู้ว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ได้ยินแต่เขาว่า

มนุษย์ ๗ จำพวก

มาบัดนี้ เราก็ต้องดูซิ อนิจจังมันเป็นยังไง ทุกข์มันเป็นยังไง อนัตตามันเป็นยังไง

อนิจจัง มันไม่เที่ยง เราก็รู้ว่าไม่เที่ยง จริงหรือไม่จริง ไม่เที่ยงน่ะ มันไม่เที่ยง แล้วแต่มันจะเป็น ขัดตรงโน้น ปวดตรงนี้ แล้วแต่จะเป็นแล้ว เป็นหวัด เป็นไอ เป็นไข้ เป็นหนาว สารพัดละ นี่แหละอนิจจัง เย็นแล้วก็ร้อน วุ่นวาย เรียกว่ามันอนิจจัง มันไม่เที่ยง ทีนี้เราจะทำให้มันเที่ยง จะให้มันเป็นยังงั้น เราต้องทำจิตให้มันเที่ยง มันเที่ยงแล้วมันก็ไม่แปรผัน มันเที่ยงแล้วมันก็ไม่ทุกข์ สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์

ทุกขัง ขังอยู่ในตัวเราทั้งหมด มีที่ไหนก็มีแต่ทุกข์ทั้งสิ้น มันยุ่งจี้ลงหน่อยเดียวก็เห็นมีแต่ทุกข์ ทุกขุมขนแหละความทุกข์นี้ ให้รู้จักอย่างนี้

สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา ทำไมว่าอนัตตา คือมันไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ได้บอกบังคับบัญชาผู้ใด ไม่ได้อยู่ในอำนาจผู้ใด ท่านจึงจัดเป็นอนัตตา

ทีนี้เมื่อเราเห็นสิ่งเหล่านั้นเป็นอนัตตาหมดแล้ว ต้องโอปนยิโกซิ น้อมเข้ามา ใครเป็นผู้ว่าอนัตตา มันจะได้เห็นตัวตน มันจะได้เห็นผู้รู้ พุทธะคือผู้รู้ รู้ว่าสิ่งนั้นเที่ยง สิ่งนี้ไม่เที่ยง ผู้ใดรู้ว่าไม่เที่ยง ก็อย่าไปเอาซิไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ เราก็อย่าไปเอาซิ สิ่งที่มันเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา เราก็อย่าไปจับซิสิ่งอนัตตา ถ้ามันรู้มันต้องโอปนยิโก น้อมเข้ามา เราก็ยังรู้ว่ามันทุกข์อยู่แล้ว เราก็ยังรู้อนัตตาอยู่แล้ว รู้จักว่าอนัตตาก็อย่าไปถือว่าเป็นอัตตาซิ ปล่อยวางละให้หมดซิ

นี่ ให้เข้าใจอย่างนี้ซิ ต้องประพฤติปฏิบัติฝึกหัดให้มันรู้ เราอยากพ้นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ เราก็อย่าไปยึดมันซิ อย่าไปถือมันซิ ปล่อยวางเสียซิ ยึดทุกข์มันก็เป็นทุกข์ซิ ยึดเอาสิ่งไม่ดี มันก็เป็นคนไม่ดี อย่ามายึดเอาซิ วางให้สบาย ผู้รู้ว่าสบายมีนี่แหละ ผู้ปฏิบัติให้พึงรู้และให้พิจารณาสิ่งที่มีอยู่ **ยถาภูตัง ญาณทัสสนัง** ทัสสนะ เราก็ได้ยินได้ฟังได้เห็น ภูตัง คือความเป็นอยู่ มันเป็นอยู่ยังไงจิตใจของเราเดี๋ยวนี้น่ะ มันดีหรือมันชั่ว มันสุขหรือมันทุกข์ หรือมันไม่สุขและไม่ทุกข์ ให้มันรู้ซิ

นี่แหละจึงว่าปฏิบัติ สักว่าแต่พูด นั่งดูซิเดี๋ยวนี้ เรื่องทุกข์เชื่อหรือยัง มันก็แสดงให้เห็นแล้วนี่ ขัดตรงโน้น นั่งไปได้หน่อยมันขัดขึ้นมาปวดขึ้นมา อันนั้นแหละทุกข์ อย่าหลง รู้มันแล้วอย่าหลง อย่าทำบาปทำกรรม ทำความชั่ว ทำบาปทำกรรมทำยังไงเล่า คือจิตมันไม่สงบ จิตมันไปปรุงไปแต่งอยู่ มันไม่นิ่ง กรรมเก่าก็ยังไม่หมด กรรมใหม่ก็ต่อเรื่อยไป มันจะหมดสักทีเหรอ เราไปกำเอา อย่าไปกำเอาซิ วางปล่อยมันซิ สิ่งใดเป็นทุกข์มันไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ตน อย่าไปยึดเอาซิ ปล่อยวางให้หมด นี่ข้อสำคัญ

เหตุนั้นให้พึงรู้พึงเข้าใจซิเราน่ะ **สันทิฏฐิโก** ผู้ปฏิบัติรู้เองเห็นเอง นี่เราอยากพ้นทุกข์ ก็ทุกข์อยู่ที่ไหน ความพ้นทุกข์คือจิตเราไม่ทุกข์ จิตเราไม่ทุกข์มันก็พ้นทุกข์ซิ จิตมันไม่ใช่ทุกข์ ถ้ามันทุกข์มันก็ไปโน่นไปนี่ซิ กระโดดโน่น กระโดดนี่ซิ จิตมันเหนื่อยไม่เป็น จิตมันทุกข์ไม่เป็น ถ้ารู้จักเหนื่อยมันก็หยุดซิ ลองบอกมัน อย่าไปซิ อย่ากระโดดซิ นิ่ง วางเสียซิ เปรียบเหมือนกับเราทำงาน ถ้ารู้จักเหนื่อยแล้วก็หยุด อุปมาภายนอกอย่างนั้น รู้จักทุกข์ก็หยุดซิ อย่าไปก่อกรรมก่อเวรก่อภัยต่อไปซิ หยุดนิ่งให้มันว่างหมด

พอจิตสงบนิ่งได้แล้ว **จิตตลหุตา** เบาจิต กายก็เบาสบาย **จิตตมุทุตา** มุทุ มันอ่อนนิ่ม อิ่มอกอิ่มใจ นั่นแหละดูเอา พ้นทุกข์ตรงนี้แหละ ไม่ใช่ที่อื่น ต่อไปให้พากันดู ให้พึงรู้พึงเห็นพึงเข้าใจในข้อปฏิบัติ อย่าสักแต่ว่าทำ ดูให้เห็นตัวจริงมันซิ สุขจริงๆ ก็เมื่อเราละได้แล้ว เราปล่อยวางได้แล้ว เมื่อเราไม่ละไม่ปล่อยไม่วางก็ทุกข์จริงๆ เห็นทุกข์เหลือทน นั่งก็ไม่ติด กระดุกกระดิกอยู่เรื่อย นั่นมันเป็นทุกข์ ดูเอาซิ แน่หรือไม่แน่ใครเป็นล่ะ วางดูซิ ถ้าจิตมันไม่ว่าแล้วสิ่งนั้นก็เป็นอะไรว่า เขาไม่ได้เป็นอะไร เราไปว่าเอา ทุกข์ก็เราไปว่าเอาสุขก็เราไปว่าเอา เราว่าสุข มันก็เป็นสุข เราว่าทุกข์ มันก็ทุกข์ เราว่าดี มันก็ดี เราว่าชั่ว มันก็ชั่ว สมมติเอา เรื่องสมมติ

นี่ สัตว์ทั้งหลายจมในมหาสมุทร หลงสมมติ ไปนึกว่าตัวว่าตน ไปนึกว่าสัตว์ว่าบุคคล ว่าเราว่าเขา แน่ะ เราเพ่งเล็งลงตรงนี้ซิ เอ้า จิตมันสงบหรือยัง ดูเอา ไม่สงบ นั่นแหละมันเป็นทุกข์ อยากรู้อยากเห็น นี่แหละ **กัมมัสสโกมหิ** กรรมเป็นของของตน เห็นกรรมอันโน้นกรรมอันนี้ กรรมอยู่ที่ไหน กรรมไม่ได้มาจากฟ้าอากาศต้นไม้ภูเขาเลากา หรือมาจากบ้านเมืองถนนหนทาง กรรมเกิด

จากกายของเรา เกิดจากวาจาใจของเรานี้ **กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม** มันเกิดตรงนี้ เราปล่อยกรรมเสียซิ กรรมเก่าก็ยังไม่หมด กรรมใหม่ก็ต่อเรื่อยไปไม่รู้จักหมดซักที ถ้าหยุดเสียล่ะ ผู้นี้ไม่ทำกรรมต่อไป กรรมมันจะมาจากที่ไหนเล่า กายกรรมเราก็ดีแล้ว วจีกรรมวาจาเราก็ไม่มี ยังเหลือแต่มโนกรรม คือความน้อมนึก กรรมเป็นของของตน **กัมมัสสโกมหิ** กรรมเป็นของของตน ไม่ใช่เป็นของของคนอื่น ของตนนั่นแหละ เราทำไม่ดีใครทุกข์ เราประพฤติดีใครสุข เราเป็นผู้สุขไม่ใช่เหรอ เราเป็นผู้ทุกข์ไม่ใช่เหรอ ให้พากันให้พึงรู้พึงเห็นซิ กรรมเป็นของของตน **กัลยาณังวา ปาปะกังวา ตัสสะทายาทา ภะวิสสันติ** เราทำกรรมอันใดไว้เป็นบุญหรือเป็นบาป เราจะรับผลของกรรมสืบไป อันนี้เราจะรู้ได้ กรรมดีน่ะ **กัลยาณัง วา** กรรมอันดี รวมสั้นๆ คือจิตเราดีมีความสุขความสบาย จิตสงบแล้ว รู้สึกเบาตนเบาตัว เบาร่างเบากาย หายทุกข์หายยาก ไม่มีทุกข์ มีแต่ความสุขความสบาย นี่แหละกรรมอันดีใจมันสงบ **ปาปะกัง** คือกรรมอันชั่ว คือจิตไม่สงบ ดิ้นรน ส่งโน่นส่งนี่ ไปปรุงไปแต่ง ไปก่อบาปก่อกรรม อันนี้เรียกกรรมอันชั่ว เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ต่างคนต่างเพ่งเล็งดูหัวใจของเรา

เอ้า ต่อนี้จะไม่อธิบายแล้ว ได้ยินเสียงอันใดก็ตาม รู้ว่าไม่มีอันตรายแล้ว ไม่ต้องเดือดร้อน ต่างคนต่างฟังหัวใจของตัวจริงหรือไม่จริง ไม่สงบ อยากพ้นทุกข์ คือจิตเราไม่ส่งไปตรงโน้นตรงนี้ วางให้หมดปล่อยให้หมด ให้มันว่างมันสบาย ดูลมหายใจเข้าหายใจออกให้มันรู้ดี ดูลมหายใจให้รู้ อายุของเราเท่าลมหายใจเท่านี้น่ะ หายใจเข้าหรือหายใจออกให้ดูเอา เมื่อหายใจมันเย็นก็ทำใจให้มันเย็น หายใจมันสบายก็ทำใจของเราให้มันสบาย อย่าไปวุ่นวายซิ นั่งให้สบายๆ ไม่นานเท่าไรดอก เอาสัก ๓๐ นาที

เป็นยังไง ดีไหมทุกคน เทศน์ให้ฟังแล้ว ทำให้มันรู้เห็นซิ เป็นยังไง เข้าใจไหม มาสอบดูใจเรา เห็นธรรมไหม ได้ความเป็นยังไงใจเป็นยังไงล่ะ นั่งดู ใจเจ้าของน่ะ อยากสุขอยากสบายให้รู้ไว้ซินี่แหละ ประเทศไทยถือพุทธศาสนา เอาอะไรเป็นศาสนา ถ้าเราไม่ทำอย่างนี้ก็ไม่เข้าถึงศาสนา ไม่เห็นศาสนาซิ ศาสนาคือคำสั่งสอนก็สอนอันนี้แหละ สอนเพื่อให้เรามีความสุขความสบาย ให้ละความชั่ว ละทำไมความชั่ว เพราะกลัวเราทุกข์ กลัวเรายาก กลัวเราลำบากเราจน ความชั่วต้องละ อธิบายแล้วความสุขความ

สบายก็คือใจเราดีมีความสุขความสบาย อันนี้นำความสุขความเจริญให้ในปัจจุบันและเบื้องหน้า เมื่อใจเราสบายแล้ว ทำอะไรก็สบาย การงานก็สบาย ครอบครัวก็สบาย ชาวบ้านร้านตลาดประเทศชาติก็สบาย ดับขันธ์แล้วก็ไปอยู่ที่สบายน่ะซิ

บอกแล้ว ใจเราไม่สบาย ใจเราไม่ดีแล้ว ก็ทุกข์ก็ยากวุ่นวายเดือดร้อน ก็รับความทุกข์ความยากซิ ครอบครัวก็ลำบาก อะไรก็ทุกข์ยากไปหมด ชาวบ้านร้านตลาดประเทศชาติก็ยาก นี่พระพุทธเจ้าสอนให้ละสิ่งที่ทุกข์ที่ยาก ไม่ใช่อื่น ทุกข์ยากไม่ใช่ฟ้าอากาศทุกข์ยาก ต้นไม้ภูเขาเลากาทุกข์ยาก หัวใจคนนี่ซิทุกข์ยาก มาแก้ที่นี่ซิ พระธรรมเราก็ทำทั้งหมด ดีชั่วไม่ใช่อื่นทำ ฟังดูซิ กุสลา ธรรมา อกุสลา ธรรมา เราทำมามันจึงได้ นี่เราไม่ทำมาแต่อยากได้ อยากได้อันโน้นอยากได้อันนี้ เราไม่ได้ทำมันก็ไม่ได้ซิ เราทำมามันจึงได้ สิ่งใดไม่ได้ทำมามันก็ไม่ได้ สุขทุกข์เราทำมามันจึงได้ เข้าใจไหมล่ะ ต่อไปให้พากันนั่งดูนะ บ้านเมืองของเราอยากให้มันสงบ ประเทศชาติไม่วุ่นวาย อย่าให้มันวุ่นใจเรา ต่างคนต่างสงบ

วัด... วัดตนวัดตัวของเรา

โดย พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

ณ วัดป่าอุดมสมพร จ.สกลนคร

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

วันนี้เป็นวันอาสาฬหะ เข้าพรรษาวาสัง นี่เราทั้งหลายจะเวียนเทียนบูชา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์...พระท่านจะได้จำพรรษา เข้าพรรษาในวันพรุ่งนี้ วันนี้เราบูชาคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ ที่พึ่งของเรา เป็นที่ระลึกที่กราบที่ไหว้ เป็นที่สักการะบูชา ให้นึกว่าพระพุทธเจ้าอยู่ในใจของเรา พระธรรมอยู่ในใจของเรา พระอริยสงฆ์อยู่ในใจของเรา เชื่อมั่นอย่างนี้ เราเป็นผู้ไม่งมงาย

บางคนว่า พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนกัน ท่านนิพพานแล้ว ท่านวางศาสนาไว้ที่ไหนเล่า ก็วางที่กาย ที่วาจา ที่ใจของพวกเรา ทีนี้เราจะทำที่กายของเรา พร้อมทั้งกาย พร้อมทั้งวาจา พร้อมทั้งดวงใจ ให้ถึงคุณพระพุทธเจ้า ถึงคุณพระธรรม ถึงคุณพระสงฆ์ เชื่อมั่นอย่างนั้น เมื่อเราทำอยู่อย่างนี้ ศาสนามันก็รุ่งเรืองเจริญอยู่

เหมือนกับพระพุทธเจ้าอยู่ ถ้าเราไม่ประพฤติ เราไม่ปฏิบัติ เราไม่กระทำ ก็หมดศาสนา หมดคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าท่านสำเร็จดีแล้ว ท่านปรินิพพานแล้ว ยังเหลือแต่ธรรมะคำสั่งสอนของท่าน ท่านสอนอะไร ท่านสอนกายของเรา สอนวาจาของเรา สอนใจของเรา สอนเพราะเหตุใด สอนให้ละความชั่ว ความชั่วไม่ได้อยู่ที่อื่นไกล อยู่ที่กาย อยู่ที่วาจา อยู่ที่ใจของเรา ละความชั่วเพราะเหตุใด กลัวเราทุกข์ กลัวเรายาก กลัวเราลำบากรำคาญ กลัวเราอด กลัวเราจน กลัวเราตกทุกข์ได้ยาก เพราะฉะนั้น จึงให้พากันทำคุณงามความดี ท่านสอนกาย สอนวาจา สอนใจของคนให้ทำคุณงามความดีทางกาย ทางวาจา ทางดวงใจ เมื่อกายเราทำคุณงามความดีแล้ว ความสุขความเจริญของเราก็ยังอยู่ เราก็ได้รับผลความสุขความเจริญในปัจจุบันและเบื้องหน้า ให้พากันเข้าใจอย่างนี้

เมื่อเราเวียนเทียนเพื่อระลึกถึงพระพุทธเจ้ารอบหนึ่ง นึกพุทโธๆ ไป เดินจงกรมไปไม่ต้องเปล่งวาจา นึกเอาในใจ เพ่งดูใจของเราจนครบรอบประทักษิณสามรอบ รอบที่หนึ่งแล้ว รอบที่สองให้นึกถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ท่านสอนกายของเรา สอน

ใจของเราเพื่อให้เรามีความสุขเพื่อให้เรามีความสบาย เพื่อให้เรามีคุณงามความดี นี่รอบที่สอง รอบที่สาม นึกถึงคุณของพระอริยสงฆ์นึกถึงยังไง นึกถึงกายนึกถึงใจของเรา เราเป็นผู้ประพฤติดีปฏิบัติดีทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งดวงใจ มือเราก็ถือดอกไม้ธูปเทียนเวียนประทักษิณสามรอบ นี่ให้เข้าใจอย่างนั้น **อุชุปฏิปันโน** เป็นผู้ปฏิบัติซื่อปฏิบัติตรงธรรม ตรงวินัย ตรงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เข้าหาความสงบ บ้านเมืองวุ่นวายเดือดร้อนนี่ก็เพราะความไม่สงบ ให้ต่างคนต่างสงบ กิเลสของเราเมื่อความสงบมีแล้วกำจัดได้ เมื่อจิตของเราสงบดีแล้ว จิตผ่องใสเหมือนกับน้ำสงบ มันผ่องใสสะอาดปราศจากทุกข์ ปราศจากโทษ ปราจากเวร ปราศจากความชั่วช้าลามก ปราศจากความทุกข์ความจน เราไม่อยากได้สิ่งเหล่านี้

เพราะฉะนั้น ให้พากันทำ ทำเล่นก็ได้อยู่ แต่มันได้เล่นๆ ต้องทำจริงๆ จังๆ ให้เชื่อมั่นในเจ้าของ มันเป็นอย่างใด มันดีก็ใจเราดี มันดีอกดีใจ มีความสุขความสบาย นี่พูดง่ายๆ ให้ดูเอา นี่แหละความดี เรามานี่ก็ต้องการความดี ไม่ใช่อื่นไกล เรามาทำนี่ก็ต้องการความดี ต้องการความสุข ต้องการความเจริญ และต้องการความพ้นทุกข์ เมื่อใจเราดีแล้ว ใจเราสงบดีแล้ว เราก็มีความสุขความเจริญ

มันก็พ้นจากทุกข์ พ้นจากภัย พ้นจากกิเลสจัญไรความชั่วช้าลามก ความชั่วช้าลามกไม่ได้อยู่ที่อื่น อยู่ที่ใจของเรา เมื่อเรานึก พุทโธ ธัมโม สังโฆ คือที่อธิบายมาแล้ว ความชั่วทั้งหลายมันก็ไม่มี เรา อย่าไปนึกถึงสิ่งอื่นเอาไว้ นี่เป็นสรณะที่พึ่งของเรา เหตุนั้นให้พา กันให้พึงรู้พึงเข้าใจ อย่าสักแต่ทำ ให้เข้าใจ

นี่ **พุทธศาสนา** ท่านไม่ได้หมายอื่นเป็นพุทธศาสนา ไม่ได้ หมายฟ้าอากาศ บ้านเมืองถนนหนทาง ไม่ได้หมายต้นไม้ภูเขาเลากา ไม่ได้หมายกุฏิศาลาโรงธรรม โบสถ์วิหารเป็นศาสนา ศาสนา ท่านบัญญัติ คือกายของเรานี้ วาจาใจของเรานี้ ศาสนาเราก็มา ประพฤติปฏิบัติให้มันถึงกายถึงใจของเราซิ เพื่อให้กายของเราเรียบร้อย ใจของเราเรียบร้อย นั่นแหละ เราก็ต้องการอย่างนี้ไม่ใช่เหรอ ไม่ต้องการกายพิกลพิการใจพิกลพิการ ไม่อยากได้ไม่ใช่เหรอ เมื่อ เป็นเช่นนี้แล้ว เราก็สำรวมให้เรียบร้อยแล้วโทษน้อยใหญ่ไม่มีแล้ว เราจะไปเกิดในชาติในภพใดในปัจจุบันนี้ก็เกิดเป็นคนเรียบร้อย

เพราะฉะนั้น ให้รู้จัก ศาสนาอยู่ตรงนี้ ไม่ได้อยู่ที่อื่น มันอยู่ที่กายที่ใจของเรา เมื่อเราปฏิบัติอยู่ ศาสนามันก็เจริญอยู่ ถ้าเราทั้งหลายไม่ได้ปฏิบัติ ไม่ได้ประพฤติไม่ได้กระทำ ก็หมดศาสนา

ผู้ใดรังเกียจศาสนา ชังศาสนา ชังพระแล้ว รังเกียจพระแล้วอุดจมูกเสีย เออ อุดได้ไหมล่ะจมูก พระไม่ได้อยู่ที่อื่น อยู่ที่จมูกของเรา ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก อยู่ที่ไหนเล่า อยู่ที่จมูกไม่ใช่เหรอ ผู้ใดรังเกียจศาสนาอุดจมูกเสีย อุดจมูกได้อย่างนั้นละผู้รังเกียจศาสนา ยังอุดจมูกบ่ได้ อย่าไปรังเกียจศาสนา ให้พากันประพฤติคุณงามความดี พากันปฏิบัติจริงๆ จังๆ บ้านเมืองของเราก็อยู่เย็นเป็นสุข เราทำคุณงามความดีทั้งกายทั้งวาจาใจแล้ว ความชั่วทั้งหลายมันก็สลายไปเอง นี่พากันเข้าใจซิ เพราะสัตว์ทั้งหลายในโลก มนุษย์ทั้งหลายในโลกนี้น่ะ ใครๆ ก็ต้องการความดี เมื่อผู้ใดจะมาทำลายความดีแล้วธรณีสูบกิน เพราะไม่รู้จักความดี เกิดมาเราทำคุณงามความดีแล้วให้พากันรู้จัก เราถือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ นี้เป็นสรณะที่พึ่งของเรา มีอานุภาพและศักดิ์สิทธิ์ ให้ระลึกไว้ในใจของเราต่อไป ให้พากันมีอานุภาพ ถ้าประเทศอื่นจะมาทำลายนั้นน่ะธรณีสูบ รับรองร้อยเปอร์เซ็นต์ เอาซิ ถ้าเราถือจริงๆ นะ เราถือพระพุทธเจ้า เคยไปวัดไม่ได้ยินดอกเหรอว่า พระยามารหรือใครทำลายท่านธรณีสูบไม่ใช่เหรอ หรือว่าไง ผู้ใดเบียดเบียนพระพุทธเจ้าก็ธรณีสูบไม่ใช่เหรอ เราก็เห็นอยู่ในตำนานหรือในตำราท่านว่าไว้

เพราะฉะนั้น ที่พึ่งของเราไม่มีในสามโลกนี้ มีแต่พระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้น ขาดพระพุทธเจ้าองค์เดียวละทำอะไรเป็นล่ะคนเราก็ดูสิ พุทธะ ขาดความรู้แล้วทำอะไรเป็น ทำอะไรไม่ได้ พึ่งไม่ได้ หู ตา จมูก เราก็พึ่งไม่ได้ แข้ง ขา ตีน มือ เราก็พึ่งไม่ได้ มันขาดความรู้แล้วทำอะไรเป็น พึ่งไม่ได้ เดี๋ยวนี้เรามีพุทธะ ผู้รู้ เรามีความรู้แล้ว พึ่งได้หมดสามโลกนี้ เข้าใจไหมล่ะ เรารู้สึก รู้ดี รู้ชั่ว รู้สุข รู้ทุกข์ พึ่งได้ ให้รู้จักซิ นี่แหละ เราจึงมาประพฤติปฏิบัติเพื่อศาสนาเจริญ เพราะฉะนั้น ประเทศเราจะเจริญได้ ต้องอาศัยพระพุทธศาสนา **ชาติ** คือความเกิด **พุทธะ** คือความรู้ รู้จักผิด รู้จักถูก รู้จักดี รู้จักชั่ว

เดี๋ยวนี้คนเราไม่รู้จัก ความชั่วสำคัญว่าดี คนที่ดื่มสุราสาโทเล่นพ่งเล่นไพ่ การพนันขโมยโพยโจร มันไม่รู้จักว่าดีว่าชั่ว เมื่อลักเขาแล้ว เขาฆ่าไม่ใช่เหรอ มันดีที่ไหน เขาใส่คุกใส่ตะราง เรื่องมันเป็นอย่างนั้น นั่นแหละไม่รู้จักความผิด เหมือนกับแมลงเม่าบินเข้ากองไฟ เรามีพุทธะ เรารู้แล้ว สิ่งใดชั่วเราก็ไม่ทำ เราทำแต่คุณงามความดี เพราะฉะนั้นให้เข้าถึงศาสนา ชั้นศาสนา แก่นศาสนา คือเข้าถึงศาสนา คือเข้าถึงกายเข้าถึงใจของเราที่กระทำ นี่คือการ

ประพฤติปฏิบัติ นี่เราเกิดมาก็มีเท่านี้ มีกายกับใจเท่านี้ ทุกข์ยากก็ไม่มีอื่นยาก ยากกายกับใจนี้

พระพุทธเจ้าท่านสอนให้พากันทำคุณงามความดี เมื่อคุณงามความดีมีแล้วมันไม่ทุกข์ไม่ยาก กายของเราก็บริบูรณ์ ใจของเราก็บริบูรณ์ เมื่อเราไม่ประพฤติไม่ปฏิบัติ เราไม่ทำแล้ว กายของเราก็วิบัติ ใจของเราก็วิบัติ วิบัติเป็นอย่างไร คือเสียจริตผิดมนุษย์ ทุกข์ยากลำบาก กายพิกลพิการ หูหนวกตาบอด กระจอกงอกง่อย ขี้ทูดกุฏฐัง อยากได้ไหมล่ะ ไม่อยากได้ซักคนดอกจะว่ายังไง เข้าใจหรือยัง ต่อนี้ไปพากันเข้าใจแล้ว วิธีเวียนเทียน จะได้นำถวายเป็นอาสาฬหะและวันเข้าพรรษา เพื่อชำระกิเลสของเราชำระทิฐิมานะของเรา ชำระความชั่วของเรา เพื่อกำจัดทุกข์ กำจัดภัย กำจัดกิเลสจัญไร ไม่ได้ล้างบาปล้างกรรมด้วยน้ำ เราทำคุณงามความดีแล้วความชั่วมันก็หายไป เข้าใจไหมล่ะ ข้อนี้

ต่อไปเป็นการเดินเวียนเทียน พากันตั้งใจ เรามาทำบุญกุศล เรามาทำคุณงามความดี เมื่อมาเช่นนี้แล้ว เราก็ถวายดอกไม้ธูปเทียนไปแล้ว อันนี้ก็เป็นการทำบุญอันหนึ่ง เป็น**อามิสบูชา** ทีนี้จะมา**ปฏิบัติบูชา** คือมาปฏิบัติ มาปฏิบัติกายของตน มาปฏิบัติวาจา

ของตน ปฏิบัติใจของตนให้เรียบร้อย คนเราแต่ก่อนทำบุญนั้นก็ทำแต่เป็นพิธี รับศีลก็รับแต่เป็นพิธี โกหกพระเรื่อยไป นี่ต่อไปนี้อย่าให้เป็นสีลลัพพัต ความลูบคลำในศีล ให้พากันรู้จักศีลของเราทุกคน และที่พึ่งของเราทุกคน

เราไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะที่พึ่ง เราเอา**พระรัตนตรัยทั้งสาม**นี้ คือ **พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ** รัตนะแปลว่าแก้ว แก้วคือพระพุทธเจ้า แก้วคือพระธรรม แก้วคือพระสงฆ์ เปรียบเหมือนกะแก้ว เราไม่นับถือสิ่งอื่นเป็นสรณะที่พึ่ง ที่ระลึก ที่กราบ ที่ไหว้ เราพึ่งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้งสามประการนี้ เป็นที่กราบไหว้ ผู้ที่ถึงไตรสรณคมน์คือผู้ถึงพระพุทธศาสนา ถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วด้วยกายด้วยวาจาด้วยใจของเรา พากันให้กราบให้ไหว้

อรหัง กล่าวถึงพระพุทธเจ้า **สวากขาโต** กล่าวถึงพระธรรม นมัสการพระธรรม **สุปฏิปันโน** กล่าวถึงพระอริยสงฆ์ มอบกายถวายชีวิตต่อคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ แล้วโทษที่หนักก็เบาไป โทษที่เบาก็หายไป นี่ มันเป็นเช่นนี้ เมื่อเป็นผู้ถึงพระไตรสรณคมน์เช่นนี้แล้ว เราต้องละเว้นเหตุสามสถาน

ข้อหนึ่ง อย่าไปไหว้ผี เชื่อผีถือผี หรืออะไรก็ตาม ชั่วช้าลามกคือผี ไม่ดีคือผี อย่าไปนับถือมัน ไม่รู้จักภาษาคือผีนี้แหละ เราอย่าไปนบอย่าไปกราบไหว้ผีทั้งหมด นี่แหละ ให้พากันให้พึงรู้พึงเข้าใจต่อไป ผู้ใดไปกราบผีไปไหว้ผีแล้ว พระไตรสรณคมน์ท่านเศร้าหมอง เจ้าของเป็นบาป

ข้อสอง อย่าถือมงคลตื่นข่าว ผู้ถึงพระไตรสรณคมน์แล้วตื่นข่าวเป็นยังไงเล่า ถือฤกษ์ยามดี เคราะห์ดีเคราะห์ร้าย ดูหมอมดดูหมอหมอ ดูหมอดูต่างๆ ปลูกศาลเพียงตา ลงเลขลงผา เสียเคราะห์สะเดาะนาม ผู้ถือมงคลตื่นข่าว ตื่นกันเฉยๆว่ามื้อนั้นไม่ดีมื้อนี้ดี มื้อนั้นจม มื้อนั้นฟู เมื่อนั้นพาล ไม่เห็นอะไรจมอะไรฟูสักอย่าง เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว เราต้องละเว้นเหล่านี้จึงจะเป็นผู้ถึงพระไตรสรณคมน์ ถ้าผู้ใดปฏิบัติเช่นนั้นแล้ว ขาดจากพระไตรสรณคมน์ ขาดจากพุทธศาสนา พระไตรสรณคมน์เศร้าหมองเจ้าของเป็นบาป เป็นเรื่องงมงาย

ข้อสาม อย่าถือตามศาสนาอื่นในคนพวกนอกศาสนา ถ้าผู้ใดไปถือเช่นนั้นแล้ว ขาดจากศาสนา ขาดจากพระไตรสรณคมน์เศร้าหมอง เจ้าของเป็นบาป

นี่ให้ละเว้นเหตุสามประการนี้ ให้พากันให้พึงรู้พึงเข้าใจ ถ้าเราไปถือเช่นนั้นแล้วไม่พบพระพุทธเจ้า ทำบุญให้ทานเท่ากับทิ้งในมหาสมุทร เรื่องไม่มีที่สิ้นสุด เรื่องเป็นอย่างงี้แหละให้รู้จัก

ต่อไปให้รู้จักข้อปฏิบัติศีลของเรา บางคนว่าเราไม่ได้รับศีล ว่าไม่ได้ศีล **มะยัง ภันเต ติสรเณนะ สหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ** ท่านอาจารย์ใหญ่ท่านว่า โอ้ ไปขอก้อนหินยังไงเล่า เราไม่ได้แบกก้อนหินมา **สีลัง** ทำใจของเราให้เป็นศีล จะไปขอใครเล่า **ปัญจะ** ได้มาพร้อมกันตั้งแต่เราเกิดมา **ศีลห้า** ให้รู้จักตัวศีลห้า ศีลห้าคืออะไรเล่า ขาเราทั้งสองนี่แหละ มือเราทั้งสอง ศีรษะอันหนึ่ง รวมกันเป็นห้า นี่แหละคือศีลห้า ท่านไม่ได้เอาศีลให้ เราอย่าเอาห้านั่นไปทำโทษห้า **ปาณา**นั่นก็โทษ **อทินนา**ก็โทษ **กาเม**ก็โทษ **มุสา**ก็โทษ **สุรา**นั่นก็โทษ นี่ท่านไม่ให้ทำโทษเท่านั้น ท่านไม่ได้เอาศีลให้ ถ้าเราไม่ได้ทำโทษห้าอย่างนี้แล้ว อยู่ในรถก็เป็นศีล ในถนนหนทางก็เป็นศีล ในบ้านในเมืองก็เป็นศีล ในดงในป่าก็เป็นศีล นั่งก็เป็นศีล นอนก็เป็นศีล เดินอยู่ก็เป็นศีล นี่แหละให้พากันรู้จักศีล รับหรือไม่รับก็เป็นศีลทั้งนั้น เมื่อเราทำโทษอยู่แล้วสมาทานวันยังค่ำก็ไม่เป็นศีล ปาณาติปาตา เว ยังไม่ทันจบ ยุงมากัด...ตบปั๊บ มันก็ไม่เป็น

ศีลหรอก เรื่องมันเป็นยังงั้น สมาทานวันยังค่ำก็ไม่เป็นศีล แบบนี้แหละให้จำไว้

นี่แหละ ต่อนี้ให้รู้จักศีล ไม่ต้องรับกับใคร ท่านก็บอก อย่าพากันฆ่าสัตว์นะ อย่าพากันขโมย อย่าพากันประพฤติผิดกาม อย่าพากันมุสา อย่าพากันดื่มสุราสาโท กัญชายาฝิ่น ท่านบอกเท่านั้นหละ ท่านไม่ได้เอาศีลให้ เวรมณี เวรมณี อย่างนั้นเป็นว่าตามบาลี **ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทัง สมาทิยามิ** ข้าพเจ้าจะไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมีมดดำมดแดงเหล่านี้ เป็นต้น เมื่อประกาศปฏิญาณรักษาศีลแล้ว เราไม่ละเว้นก็โกหกพระเรื่อยไป ก็เป็นโทษซิ ต่อไปนี้ให้เข้าใจไว้เรื่องศีล นี้เมื่อเรานั่งอยู่นี่ ก็เราไม่ได้ทำอะไรไม่ใช่เหรอห้าอย่างนี้

ทีนี้ผู้จะรักษาศีลแปดต่อไป เราเว้นอาหารในเวลาวิกาลไม่ดูประโคมต่างๆ ดีดสีตีเป่า เอาบุญแล้วก็พากันให้รู้จัก เดี๋ยวนี้บ้านเมืองของเรา วัดศาสนามันไม่เจริญ แต่ก่อนมีบ้านหนึ่งเมืองหนึ่งแล้วตั้งวัดไว้ มีพระเจ้าพระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติ บ้านหนึ่งเป็นวัดและเจดีย์ เป็นที่สักการะบูชา ที่เคารพนบนอบ ที่กราบที่ไหว้ เป็นที่ทำบุญให้ทาน นี้จึงเรียกว่า **วัด วัดตนวัดตัวของเรา เป็นเครื่องวัด**

เดี๋ยวนี้ไม่เป็นอย่างนั้น เอาสนามวัดเป็นสนามเล่น วัดเลยไม่มีอำนาจ วัดเลยไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็เลยไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ เลยไม่มีอำนาจ ไม่มีอานุภาพ เพราะเราไม่รักษาไว้ เรื่องมันเป็นอย่างนั้น อันนี้มาเอาบุญ แล้วก็หาหมอลำหมู่ หมอรำวง หาภาพยนต์ หาการละเล่น มาเล่นในวัดในวา กินสุราสาโท อึกทึกครึกโครม เป็นบ้าเต้นยึกยักๆ หมดคืนหมดวัน ว่าตัวมาทำบุญ นั่นละ คนเลยเป็นบ้าไปซะล่ะทีนี้ บอกยังไงก็ไม่รู้จักศีล ไม่รู้จักธรรมซิ เพราะฉะนั้น จะมีความเคารพนบนอบอย่างไร ศีล แปลว่าผู้สงบกายวาจาเรียบร้อย ไม่กระทำโทษน้อยใหญ่ทางกายทางใจของเรา เราก็เป็นคนสวยคนงามซิ เดี๋ยวนี้ยังมีแต่คนหมอรำหมู่เป็นยังไงเล่า หมอรำวง ดูซิ เอ้า สั่นยึกยักๆ อยู่นั่น แน่ะ มันไม่ใช่คนนะเดี๋ยวนี้อาตมาไม่ชนะแล้วจะรดน้ำมนต์ให้ ผู้นั้นเป็นบ้าแล้ว จะเป็นอันนี้แล้ว หลอกให้น้ำมนต์ให้อาตมารดน้ำมนต์ หมอเพื่อนว่าโรคเส้นประสาท ขู่ก็ไม่ได้ ฉีดยาก็ไม่หาย เอามาหาอาจารย์ มาหาอาจารย์ก็เลยหาย หมอเขาว่าเป็นเส้นประสาท นั่นแหละมันเป็นผีให้รู้จักต่อไป เราถือศีลแปดแล้ว **นัจจะคีตะวา**

ให้ละเว้นดีดปี่สีเป่าประโคมต่างๆ ท่านห้าม เราก็เอามาเล่นในวัดในวา มันเป็นโทษเท่าไหร่แล้วนั่น บาปเท่าไหร่แล้วนั่น พากันรู้จักซิ เรามาทำบุญ รู้จักบุญรู้จักบาปเสียซิ อธิบายให้ฟังแล้วเรื่องศีล เรื่องสรณะต่อนี้ไปลงมือทำบุญ เอ้า เข้าที่นั่งฟังธรรม นั่งให้สบาย

คัดลอกจาก

ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา พระอาจาโร หลวงปู่ฝั้น

และพระจิรปุญฺโญ หลวงปู่กงมา

อนุสรณ์พิพิธภัณฑ์ฉันทกรานุสรณ์ วัดป่าอัมพโรปัญญาวนาราม

ในพระสังฆราชูปถัมภ์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร),

พิมพ์โดยวัดป่าดานวิเวก จังหวัดบึงกาฬ, ๒๕๖๐. หน้า ๑๒๒-๑๓๐, ๑๔๓-๑๕๐.

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

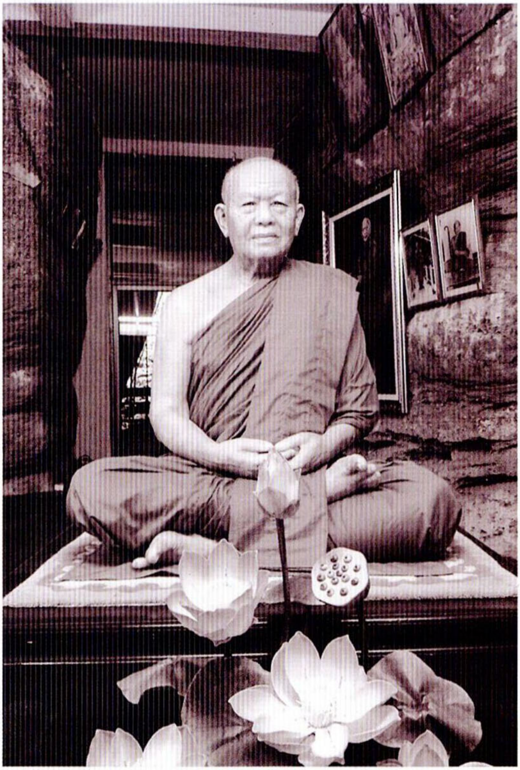
การให้ธรรม ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพร่วมจัดพิมพ์
อนุสรณ์อาจาโร ๒

แม่ชีคำสว่าง จิกจักร์	๑,๐๐๐.-	บาท
แม่ชีบุศยรินทร์ สุภีกิตย์	๑,๕๐๐.-	บาท
คุณประหยัด - พรศิริ - นัทธมน - ธราธิป หล้ามงคล	๕,๐๐๐.-	บาท
คุณนุสรา รุนสำราญ	๔,๐๐๐.-	บาท
คุณสอาด ธีรโรจนวงศ์	๑.๐๐๐.-	บาท
คุณอาภรณ์ แก่นวงศ์	๒,๐๐๐.-	บาท
คุณมุกดา ไพศาลชัชวาล	๒,๐๐๐.-	บาท
คุณจินตนา ศรีประกฤติ	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณบุญงาม ชาญประทีป	๕๐๐.-	บาท
คุณสมศรี จตุรพิธพรชัย	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณสุภา ประศมศานติ และครอบครัว	๕,๐๐๐.-	บาท
คุณธนพรรณ ปานทอง	๕๐๐.-	บาท
คุณอัณศยา สวัสดิ์พันธ์	๑.๐๐๐.-	บาท
คุณณัฐ - วรรณวิภา มาลัยนวล และคุณธนวินทร์ พัฒนครู	๘๐๐.-	บาท
คุณหทัยรัตน์ หอมไกรลาศ	๓.๐๐๐.-	บาท
ศ.ดร.มนต์ชัย เทียนทอง	๒,๐๐๐.-	บาท
เจ้าหน้าที่รพ.หลวงปู่ฝั้น	๓,๔๙๑.-	บาท
คุณดารา สุภีกิตย์	๕๐๐.-	บาท
รศ.ดวงเดือน - รศ.จรินทร์ เทศวานิช	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณจันเพ็ญ - คุณอัจฉริย นาคทองอินทร์	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณดวงดาว - คุณสุวิทย์ พีรวุฒิ	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณวจี - คุณวรดร จิระธนชิต	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณอดิเรก - คุณพิมญาดา จันทร์ใส	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณวาริน - ครอบครัวปัญจศิริ	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณอิสยาภรณ์ จันทร์ส่อง	๕๐๐.-	บาท
คุณอังศุมาลิน แซ่แฮ	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณรณิดา ณ บางช้าง	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณนันธ์ชัย - ยุพา นราวศินชัย	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณอรการณ์ ท้วมผ่อง - คุณสม กันหาวรา	๕๐๐.-	บาท

คณะคุณเจษฎา หอมเพชร และครอบครัว	๓๔,๕๗๐.-	บาท
คณะศิษย์หลวงปู่เขี่ยม โสรโย สุพรรณบุรี - กทม. นำโดยคุณนภดล ดาววีระกุล และศิษย์ยานุศิษย์	๓๕,๐๐๐.-	บาท
คณะสายบุญธนาคารกรุงไทย	๒๑,๐๐๐.-	บาท
คณะคุณประคอง สมสันเทียะ	๑,๔๐๐.-	บาท
คณะบุญพุทธบุตร (บ้านธรรม) ขอนแก่น	๔,๕๕๐.-	บาท
คณะช่อง ๓	๖,๖๐๐.-	บาท
คุณสุทัตตาภักดิ์ ยุวราชบริรักษ์ และคณะ	๑,๕๙๙.-	บาท
คุณอรุณี จันทเกตุ และคณะ	๔,๐๐๐.-	บาท
คุณนัดดา งามเลิศพรชัย และคณะคุณน้ำ	๙,๒๐๐.-	บาท
คุณวิภาดา โทษาธรรม และคณะ	๖,๐๐๐.-	บาท
คณะสุพิมพ์พา โพธิ์จันทร์	๑,๐๐๐.-	บาท
คณะร่มธรรม	๘,๙๒๐.-	บาท
พระอุทัย ญาณวีโร และคณะที่พักสงฆ์โพธิธรรม	๒,๐๓๐.-	บาท
คุณประมวล ศรีรัตนา และครอบครัว	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณกนกพร ศิริยิ่ง	๑,๐๘๐.-	บาท
ครอบครัวรื่นเริง	๕๐๐.-	บาท
คุณสุกัญญา วิโรจวานิช	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณชุติเดช สุทธสุริยะ	๕๐๐.-	บาท
คุณบุญรวี - กิจปภณ นามวงศ์	๑,๕๐๐.-	บาท
คุณอรรถพันธ์ - นันท์มณัส ปานหงษา และคณะ	๑,๒๐๐.-	บาท
คุณธรัฐชา ศรีสันติสุข	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณยุพา นราวศินชัย	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณบุญลักษณ์ ขันติยู และคณะ	๓,๓๐๐.-	บาท
คุณวิไลลักษณ์ ชัยเกษตรสิน	๒,๐๐๐.-	บาท
น.อ.หญิง กรรณิการ์ ทุมสท้าน	๓,๐๐๐.-	บาท
คุณชูรัช สุคันธรัต	๕,๐๐๐.-	บาท
คุณศิริพร เป้าเปี่ยมทรัพย์ และครอบครัว	๓,๐๐๐.-	บาท
คุณมนต์ประทีป อมะรักษ์	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณมรกต วัชรมุสิก	๕๐๐.-	บาท
คุณฌุกานดา ธนะกรกิติมา	๕๐๐.-	บาท
คุณเตือนใจ บุตรคุณ	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณสถาพร - ครอบครัวเจียรวรกุล	๕๐๐.-	บาท

แม่ชีสง่า จีนเหนาะ	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณปรานี วสุตมรัต และครอบครัว	๔,๐๐๐.-	บาท
คุณอรรถสิทธิ์ - คุณเสาวนีย์ ลีดำรงวัฒนกุล	๑๐,๐๐๐.-	บาท
พ.อ. ดร.พญ.รุ่งทิพย์ เมธะสิริ	๑,๐๐๐.-	บาท
พ.อ. ทพ.หญิง พัลลภา เลี้ยงเทวา	๑,๐๐๐.-	บาท
ดร.สิริประภา เทพวิมล	๑,๔๐๐.-	บาท
ด.ต. สุรพงษ์ กิจเจริญ	๓๐๐.-	บาท
คุณหนูแดง	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณวินัย - อำไพวรรณ พุทธิเมธี	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณกัญจนีย์ พุทธิเมธี	๕๐๐.-	บาท
คุณนำพร - น้ำทิพย์ - ดวงพร อุชชิน	๑,๕๐๐.-	บาท
คุณผ่องสิริ - พรวิภา - จิราวรรณ แสงสิงแก้ว	๗๐๐.-	บาท
คุณอุมาวดี สุวรรณทัต	๕๐๐.-	บาท
คุณปริ่มเฉนียน มุ่งการดี	๕๐๐.-	บาท
คุณสุนทร - ลาวัลย์ ประคองพันธ์	๕๐๐.-	บาท
คุณวรางค์รัตน์ อัครพรหมชัย	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณตุ้มเพชร บุญญฤทธิ์	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณพรพรรณ สุทธิเรืองวงศ์	๓๐๐.-	บาท
คุณจินตนา สุวาณิชย์กุล	๓๐๐.-	บาท
คุณศรีอัมพร อุทกสินธุ์	๕๐๐.-	บาท
คุณโอ๊ด อ้อย เอม อรภิกา บุญเกิด	๑,๗๐๐.-	บาท
คุณเจิมใจ โสภณรณฤทธิ์	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณรุจิยา วิริยะสมบูรณ์	๗๐๐.-	บาท
คุณจิรา ราเบนดา และครอบครัว	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณพิณรัตน์ วิเศษแก้ว และคณะ	๒,๔๐๐.-	บาท
คุณธัชกร แต้ศิริเวช	๒,๐๐๐.-	บาท
คุณจันทรัตน์ อนันต์รัตนโชติ	๒๐๐.-	บาท
คุณเตือนจิต วุฑฒิพงษ์พิพัฒน์	๑,๐๐๐.-	บาท
คุณอำนวย จิกจักร์	๑,๕๐๐.-	บาท
คณะศิษย์วัดถ้ำขาม	๑๐,๗๖๐.-	บาท

บุญ... เป็นอย่างนี้

ลักษณะของบุญคือ ใจเราดี ใจเรามีความสุข ใจเรามีความสบาย
เย็นอกเย็นใจ..ไม่ทุกข์ไม่ร้อน ไม่วุ่นไม่วาย..นี่แหละบุญ

บุญและบาปไม่ว่าใดๆ ใจถึงก่อน